

6. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року.
7. Про виконавче провадження : Закон України від 21 квітня 1999 року № 606/98-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.
8. Статистична інформація про роботу прокурора у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
9. Хесс Б. Системы принудительного исполнения / Б. Хесс // Исполнительное производство: традиции и реформы / под ред. Р. Ван Рее, А. Узелач, В.О. Аболонина, В.В. Яркова. – М., 2011. – С. 59–65. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lawlibrary.ru/article2178899.html>.
10. Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 року № 17 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 6. – С. 45, стаття 127.
11. Історія створення та завдання органів ДВС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dvskyiv.org.ua/istoriya-stvorennya-ta-zavdannya-organiv-dvs>.
12. Авторгов А. Присяжні виконавці судових рішень /А. Авторгов // Українська правда. Економічна правда від 16.06.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2014/06/16/465344/>.
13. Шкляр С. Для мене державна служба – це шанс зробити щось для своєї країни, яким я вирішив скористатися (інтерв'ю – форма виконавчої служби) / С. Шкляр // Юридична газета. – 28 квітня 2015. – № 17. – С. 4–6.
14. Волков А. Статус виконавця має бути єдиним, без поділу на державного чи приватного / А. Волков // Юридична газета. – 31 березня 2015. – № 13. – С. 42–44.
15. Мілютін А. Створення приватної виконавчої служби по суті може виправити лише окремі недоліки у роботі органів юстиції / А. Мілютін // Юридична газета. – 5 травня 2015. – № 18. – С. 41.

УДК 343.163

ЗАХИСТ ПРОКУРОРОМ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ В СУДІ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ЗЕМЕЛЬ ОБОРОНИ

Казак О.А.,
радник юстиції, провідний науковий співробітник
відділу досліджень проблем діяльності прокуратури
щодо представництва інтересів громадянина та держави в суді
Науково-дослідний інститут Національної академії прокуратури України

Висвітлено організацію роботи прокурора при здійсненні представницької функції щодо захисту інтересів держави в суді при використанні земель оборони. Визначено, що розповсюдженими є судові спори про визнання протиправними та скасування актів органів державної влади та місцевого самоврядування щодо надання в оренду, передачу у власність, припинення Міністерству оборони України права користування земельними ділянками, що належать до земель оборони.

Ключові слова: представницька функція, землі оборони, захист інтересів держави, прокурор.

Казак Е.А. / ЗАЩИТА ПРОКУРОРОМ ИНТЕРЕСОВ ГОСУДАРСТВА В СУДЕ ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЗЕМЕЛЬ ОБОРОНЫ / Национальная академия прокуратуры Украины, Украина

Освещена организация работы прокурора при осуществлении представительской функции по защите интересов государства в суде при использовании земель обороны. Определено, что распространенными являются судебные споры о признании и отмене актов органов государственной власти и местного самоуправления касательно предоставления в аренду, передачу в собственность, прекращения Министерству обороны Украины права пользования земельными участками, относящимися к землям обороны.

Ключевые слова: представительская функция, земли обороны, защита интересов государства, прокурор.

Kazak O.A. / PROTECTION OF THE STATE'S INTERESTS BY PROSECUTOR IN COURT WHEN USING DEFENCE LANDS / The National Academy of Prosecution of Ukraine, Ukraine

Coverage of arrangement of prosecutor's work in the course of representative function as to protection of interests of the state in court when using defence lands. When preparing a claim the prosecutor shall have a right to determine individually what is a violation of the state's interests and give grounds for their protection, as well as specify the body authorized by the state to exercise respective functions in legal relations in dispute. It is established that the state body that is authorized to protect legal interests of the state when using defence lands is the Ministry of Defence of Ukraine. Therefore, the prosecutor shall have a right to apply to court for protection of the state's interests when using defence lands only in case if the Ministry of Defence of Ukraine fails to do so or when the latter does it improperly. The prosecutor shall prove the grounds for protection of the state's interests in court.

It is determined that common court disputes are the disputes on invalidation and cancellation of acts of state and local authorities regarding lease, transfer into ownership, termination of right to use land plots by the Ministry of Defence of Ukraine, which belong to defence lands. Violation in such cases shall be absence of the decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine or the Ministry of Defence of Ukraine on voluntary waiver of the right to use the said land plots or consent to their lease or transfer into ownership to other persons. It is established the necessity to legislate the mechanism of returning the defence lands which were alienated unlawfully and without observing the proper procedure.

Key words: representative function, defence lands, protection of interests of the state, prosecutor.

Сьогоднішня прокурорська діяльність відбувається під гаслом докорінної реформи органів прокуратури, яка передбачає як скорочення чисельності працівників, так і скорочення функцій прокуратури.

Нині йдуть жваві дискусії щодо ефективності здійснення прокурорами такої функції, як представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом. Повноваженнями щодо представництва у суді інтересів громадян або держави наділені омбудсман, безоплатні центри правової допомоги, органи державної

влади та місцевого самоврядування. Однак досвід прокурорської роботи щодо представництва свідчить, що поновлення та захист прав громадян або держави в судовому порядку відбувається значно ефективніше у разі звернення до суду прокурора, ніж будь-якого іншого органу державної влади чи місцевого самоврядування. Так, за п'ять місяців поточного року за позовами прокурорів, а також шляхом оскарження незаконних судових рішень та вступу у справи громадянам і державі відшкодовано майже 7 млрд. грн. Суди розглянуто і задоволено понад 9,5 тис. позовів, заявлених прокурорами на захист порушених

прав громадян і законних інтересів держави, за якими стягнуто 4 млрд. грн. Добровільно відшкодовано відповідачами за закритими справами 146,7 млн. грн. Організація прокурорської роботи, підвищена відповідальність за долю кожного конкретного позову, контроль з моменту його пред'явлення до реального виконання винесеного судового рішення сприяють поновленню порушених прав та законних інтересів держави та громадянина. [1]

Указом Президента України № 15/2015 від 14.01.2015 «Про часткову мобілізацію» з метою підтримання бойової і мобілізаційної готовності Збройних Сил України та інших військових формувань України на рівні, що гарантує адекватне реагування на загрози національній безпеці держави, оголошено про проведення протягом 2015 року часткової мобілізації у три черги. Кабінет Міністрів України зобов'язано перевести національну економіку України на функціонування в умовах особливого періоду в обсягах, що гарантують безперерйне забезпечення потреб Збройних Сил України та інших військових формувань України під час виконання покладених на них завдань, привести визначені галузі, підприємства, установи та організації у ступінь повної готовності. [2]

В умовах проведення АТО та відновлення ефективності боєздатності війська актуальності набуває розвиток оборонного комплексу. Органами державної влади та місцевого самоврядування вживаються заходи для зміцнення матеріальної бази Збройних Сил України та інших військових формувань.

З урахуванням викладеного актуальним питанням постає використання земель оборони відповідно до чинного законодавства. Останнім часом цим проблемам не приділялось достатньо уваги. Це пояснюється державною політикою минулих років, яка передбачала постійне скорочення чисельності Збройних Сил України та інших військових формувань України, зменшення фінансування оборонних потреб, матеріальної бази. Тому і органи прокуратури недостатньо мірою спрямовували свою діяльність на виявлення порушень під час додержання законодавства щодо використання земель оборони.

Метою цієї наукової статті є дослідження представницької функції прокурора, спрямованої на захист інтересів держави в суді при використанні земель оборони.

У теорії земельного права України окремі дослідження В. І. Андрейцева, Д. В. Бусуйок, І. І. Каракаша, В. В. Носіка, О. О. Погрібного, В. І. Семчика, М. В. Шульги та ряду інших науковців стосуються переважно загальних положень права власності на землі та особливостей правового регулювання відносин власності щодо окремих категорій земель [3, с. 139-145]. Однак дослідження щодо захисту прокурором законних інтересів держави при використанні земель оборони не здійснювались.

Прийняття 14 жовтня 2014 року нового Закону України «Про прокуратуру» призвело до істотного звуження участі прокурора в забезпеченні законності в різних сферах: зокрема, цим законом скасовується функція прокуратури щодо нагляду за додержанням і застосуванням законів. У п. 1 Розділу XIII Закону наголошується, що прокуратура виконує функцію нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів із цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами виключно у формі представництва інтересів громадянина або держави в суді. Тобто повноваження прокуратури, крім сфери кримінального правосуддя, обмежуються виключно її можливістю здійснювати дії щодо виконання конституційної функції представництва інтересів громадянина або держави в суді [4, с. 185-192].

Відповідно до ч. ч. 1, 3 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 представництво прокурором інтересів громадянина або держави в суді полягає у здійсненні процесуальних та інших дій, спрямованих на захист інтересів

громадянина або держави, у випадках та порядку, встановлених законом. Прокурор здійснює представництво в суді законних інтересів держави у разі порушення або загрози порушення інтересів держави, якщо захист цих інтересів не здійснює або неналежним чином здійснює орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження, а також у разі відсутності такого органу. Наявність таких обставин обґрунтовується прокурором у порядку, передбаченому частиною четвертою цієї статті.

Новим Законом України «Про прокуратуру» встановлено перелік умов, за наявності яких прокурор здійснює представництво законних інтересів держави:

у випадку, коли орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження, не здійснює захист законних інтересів держави;

коли такий орган неналежним чином здійснює захист законних інтересів держави;

у разі, коли відсутній орган, який мав би відповідні повноваження здійснювати захист інтересів держави у певній сфері.

Новелою Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 є підтвердження судом підстав для представництва прокурором інтересів громадянина або держави. Звернувшись до суду з метою підтвердження підстав для представництва інтересів громадян або держави, прокурор повинен надати відповідні докази. Перед зверненням до суду прокурор також повинен повідомити про наявність, на його думку, підстав для представництва законних інтересів держави, суб'єкта владних повноважень, якщо такий є. Частиною 4 статті 23 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 передбачено право прокурора отримувати інформацію від суб'єкта владних повноважень, яка на законних підставах належить йому, витребувати та отримувати від нього матеріали та їх копії. У разі відсутності суб'єкта владних повноважень, до компетенції якого віднесений захист законних інтересів держави у сфері використання земель оборони, прокурор має право:

1) витребувати за письмовим запитом, ознайомлюватися та безоплатно отримувати копії документів і матеріалів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин, державних та комунальних підприємств, установ і організацій, органів Пенсійного фонду України та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, що знаходяться у цих суб'єктів, у порядку, визначеному законом;

2) отримувати від посадових та службових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин, державних та комунальних підприємств, установ та організацій, органів Пенсійного фонду України та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування усні або письмові пояснення. Отримання пояснень від інших осіб можливе виключно за їхньою згодою. [5]

Проте всі перелічені повноваження прокурора можуть ним використовуватись виключно з метою встановлення наявності підстав для представництва інтересів держави в суді.

Пунктом 3 наказу Генерального прокурора України від 28.05.2015 № 6гн «Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень» передбачено, що відомості стосовно наявності підстав для застосування представницьких повноважень на захист інтересів держави при використанні земель оборони в судовому порядку прокурори можуть отримувати з:

- інформації, що надходить до прокуратури від органів державної влади, органів місцевого самоврядування і державного нагляду (контролю);
- матеріалів кримінальних проваджень, справ про адміністративні, у тому числі корупційні, правопорушення;
- публікацій у засобах масової інформації, в тому

числі мережі Інтернет;

- документів, розміщених у Єдиному державному реєстрі судових рішень;
- звернень фізичних і юридичних осіб, депутатів усіх рівнів, громадських об'єднань та організацій;
- інших джерел [6].

Відповідно до положень статті 77 Земельного кодексу України, статей 1, 2 Закону України «Про використання земель оборони», землями оборони визнаються землі, надані для розміщення і постійної діяльності військових частин, установ, військово-навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства України. Землі оборони можуть перебувати лише в державній власності. Вказані землі надаються у постійне користування військовим частинам [7; 8].

Відповідно до пунктів 1, 4 «Положення про Міністерство оборони України», яке затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 67, Міністерство оборони України є органом виконавчої влади і військового управління, у підпорядкуванні якого перебувають Збройні Сили, який, зокрема, забезпечує використання земельних ділянок, виділених для потреб Збройних Сил. Міністерство оборони України (Міноборони) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міноборони є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва.

Міноборони здійснює в установленому порядку відчуження військового майна, передачу його до сфери управління центральних чи місцевих органів виконавчої влади, інших органів, уповноважених управляти державним майном, самоврядним установам та організаціям, які провадять діяльність в інтересах національної безпеки й оборони, та в комунальну власність, готує пропозиції щодо зміни цільового призначення земельних ділянок Збройних Сил (п. 97 «Положення про Міністерство оборони України») [9].

З урахуванням викладеного можна зробити висновок, що органом державної влади, уповноваженим здійснювати захист законних інтересів держави при використанні земель оборони, є Міністерство оборони України.

Пунктом 4 наказу Генерального прокурора України від 29.08.2014 № 12гн «Про особливості діяльності військових прокуратур» військових прокурорів зобов'язано у своїй діяльності акцентувати увагу на додержанні громадянами, підприємствами, установами, організаціями законів при використанні земель оборони. Відповідно до п. 5 наведеного наказу при здійсненні представництва інтересів держави в судах у разі отримання відомостей щодо наявності підстав для застосування представницьких повноважень позови (заяви, подання) до суду необхідно надсилати за підписом керівництва прокуратур усіх рівнів. Позови в інтересах держави в особі центральних органів виконавчої влади мають право пред'являти військові прокурори регіонів та підпорядковані їм військові прокурори. При пред'явленні таких позовів військові прокурори військових прокуратур гарнізонів та інших військових прокуратур, прирівняних до прокуратур міст і районів, їх зміст, повноту та обґрунтованість повинні погоджувати з галузевим підрозділом військової прокуратури регіону [10].

Відповідно до п. 6 наказу Генерального прокурора України від 28.05.2015 № 6гн при підготовці процесуальних документів прокурори зобов'язані забезпечувати їх повноту та обґрунтованість, додержуватися вимог закону щодо форми і змісту, підвідомчості та підсудності спорів; посилалися на норми матеріального і процесуального права, якими регулюються відповідні правовідносини, а також долучати до позовів (заяв, подань) належні та допустимі докази; дотримуватися визначеної законом проце-

дури направлення позовів (заяв, подань) до суду.

Таким чином, готуючись до здійснення представницьких повноважень на захист інтересів держави при використанні земель оборони, прокурор має вчинити таке:

- 1) опрацювати законодавство, яке регулює спірні правовідносини, ознайомитись із судовою практикою щодо розгляду позовів окремих категорій, постановами і роз'ясненнями пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів та іншими нормативно-правовими документами;
- 2) визначитись зі сторонами за позовом;
- 3) з'ясувати правову позицію у справі (предмет, підстави та зміст позову);
- 4) окреслити докази у справі;
- 5) скласти проект позовної заяви;
- 6) вжити передбачених законом заходів до забезпечення позову.

У позовній заяві необхідно зазначити конкретні положення закону, що регулюють ті чи інші правовідносини. Прокурор повинен визначити норми матеріального та процесуального права, на підставі яких подається позов, і навести їх у позовній заяві.

Необхідно наголосити, що неправильне застосування норм матеріального та процесуального законодавства є підставою для відмови у задоволенні заявлених прокурором вимог.

Слід зауважити, що, розробляючи проект позову на захист державних інтересів при використанні земель оборони, прокурор повинен перевірити, який закон регулює спірні правовідносини, чи не скасовано дію цього закону або його окремих положень, вивчити судову практику щодо розгляду такої категорії спорів, враховуючи також дані Єдиного державного реєстру судових рішень, обґрунтувати наявність підстав для представництва і нездійснення або неналежне здійснення органом державної влади, органом місцевого самоврядування чи іншим суб'єктом владних повноважень наданих їм законом повноважень.

Якщо при розгляді справи виявлено невідповідність нормативно-правового акта Конституції України, закону України, міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або іншому правовому акту, потрібно керуватися актом, який має вищу юридичну силу.

Готуючи позов, прокурор має самостійно визначити, в чому полягає порушення інтересів держави, обґрунтувати необхідність їх захисту, а також зазначити орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних правовідносинах. У разі відсутності такого органу або повноважень у нього щодо звернення до суду прокурор зазначає це в позові та набуває статусу позивача (ч. 2 ст. 29 ГПК України, ч. 2 ст. 45 ЦПК України, ч. 2 ст. 60 КАС України) [11; 12; 13].

Правильне визначення прокурором сторін позовної заяви має важливе значення для перспективи її судового розгляду. Так, у ст. 24 ГПК України передбачено можливість за згодою позивача замінити неналежного відповідача тією особою, яка повинна відповідати за позовом. Але якщо прокурор звернувся в інтересах неналежного позивача, тобто особи, яка не має права представляти інтереси держави у спірних правовідносинах, то процесуальна можливість його заміни законодавством взагалі не передбачена, внаслідок чого суд залишає позов прокурора без задоволення [11].

Якщо позивач відмовляється від позову під час розгляду справи судом, прокурор має право підтримувати цей позов і вимагати вирішення спору по суті (ст. 29 ГПК України, ст. 46 ЦПК України, ст. 61 КАС України). Суд не приймає відмову позивача від позову, якщо ці дії суперечать закону або порушують чий-небудь права, свободи чи інтереси [11; 12; 13].

Для швидкого розгляду справи та своєчасного захисту інтересів держави при використанні земель оборони в суді важливим є також правильне визначення відповіда-

ча за позовом.

Щоб визначити відповідача, необхідно з'ясувати його статус у спірних правовідносинах, а також наявність обов'язку вчинити певні дії на користь позивача.

Зауважимо, що саме від правового статусу відповідача у спірних правовідносинах залежить віднесення спору до компетенції того чи іншого судочинства.

Під час підготовки позову важливо правильно з'ясувати доказову базу. Доказами у справі є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд у визначеному законом порядку встановлює наявність чи відсутність обставин, на яких ґрунтуються вимоги і заперечення сторін, а також інші обставини, які мають значення для правильного вирішення спору (ст. 32 ГПК України) [11].

Кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на обґрунтування своїх вимог та заперечень, надавши відповідні докази. Варто відзначити, що докази приймаються судом з урахуванням їх належності та допустимості. Отже, суд приймає тільки ті докази, які мають значення для справи, а ті обставини справи, які відповідно до законодавства мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватись іншими засобами.

Особливим є те, що неповнота зібраних матеріалів доказування та неможливість на стадії підготовки позову заходів до встановлення всіх обставин виявленого порушення, які будуть покладені в обґрунтування заявлених вимог, є причинами для залишення їх без задоволення з підстав недоведеності.

А тому під час звернення до суду з позовною заявою на захист інтересів держави при використанні земель оборони прокурорам необхідно звертати увагу на повноту доданих до неї матеріалів, їх обґрунтованість та відповідність вимогам законодавства.

Для прикладу розглянемо позов заступника військового прокурора Ужгородського гарнізону Західного регіону України в інтересах держави в особі Міністерства оборони України, Квартирно-експлуатаційного відділу м. Мукачеве до ОСОБА_2 про витребування майна з чужого незаправомірно, без дотримання відповідної процедури відчужені.

конного володіння.

Позов мотивований тим, що рішенням виконавчого комітету Верхньокоропецької сільської ради № 35 від 13.12.1996 ОСОБА_2 надано у приватну власність земельну ділянку площею 0,0720 га та видано державний акт на землю. Дана земельна ділянка входить до складу земельної ділянки військового полігону – Стрільбища військової частини А1556. Однак Міністром оборони України рішення про надання згоди на вилучення вищезазначеної земельної ділянки не приймалось та органу місцевого самоврядування квартирно-експлуатаційним відділом м. Мукачеве не передавалась, а тому спірна ділянка вибула з державної власності незаконно, а також відповідач її отримав у власність із порушенням установленого законом порядку, що підтверджується рішенням господарського суду Закарпатської області від 12.09.2013 по справі № 907/92/13-г. Таким чином, державний акт на право приватної власності на земельну ділянку серії П-3К № 001991, виданий ОСОБА_2, підлягає визнанню недійсним, а земельна ділянка – витребуванню з незаконного володіння. Заочним рішенням від 11 червня 2015 року позовні вимоги задоволено [14].

Аналізуючи судову практику розгляду спорів при використанні земель оборони, робимо висновок, що найпоширенішими позовними вимогами є визнання неправими та скасування актів органів державної влади та місцевого самоврядування щодо надання в оренду, передачу у власність, припинення Міністерству оборони України права користування земельними ділянками, що належать до земель оборони. Порушеннями у таких випадках виступає факт відсутності рішень Кабінету Міністрів України чи Міністерства оборони України щодо добровільної відмови від права користування зазначеними земельними ділянками або надання згоди про їх передачу в оренду або власність іншим особам.

Таким чином виникла потреба у законодавчому врегулюванні механізму повернення земель оборони, які були не-

ЛІТЕРАТУРА

1. Статистична інформація про роботу прокурора у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.
2. Про часткову мобілізацію : Указ Президента України № 15/2015 від 14.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15/2015>.
3. Романюк М.З. Право власності на землі оборони України // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. – 2009. – Вип. 21. – С. 139-145 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apvchzu_2009_21_22.pdf.
4. Ільків Н.В. Представництво прокуратурою інтересів держави у справах про примусове відчуження об'єктів нерухомості з мотивів суспільної необхідності // Адміністративне право і процес. Науково-практичний журнал, заснований Київським національним університетом імені Тараса Шевченка. – 2014. – № 4 (10). – с. 185-192.
5. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
6. Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень : наказ Генерального прокурора України від 28.05.2015 № 6 гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102
7. Земельний кодекс України від 25.10.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
8. Про використання земель оборони : Закон України від 27.11.2003 № 1345-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1345-15>.
9. Про затвердження «Положення про Міністерство оборони України : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF>.
10. Про особливості діяльності військових прокуратур : наказ Генерального прокурора України від 29.08.2014 № 12гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102
11. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/1798-12>
12. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/1618-15>
13. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/2747-15>
14. Єдиний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44899612>